

SİNCAN 1 NO.LU L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/07

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 23.02.2023 tarihli ve 2023/205 sayılı kararıyla oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	3
2.2. KURUM PERSONELİ	4
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER.....	5
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	5
3.1.1. Kurumun Fiziksel Durumu.....	5
3.1.2. Kapasite	6
3.1.3. Isınma ve Havalandırma.....	7
3.1.4. Suya Erişim	8
3.1.5. Hijyen Koşulları	8
3.1.6. Kantin.....	9
3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU	10
3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM	13
3.3.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı.....	13
3.3.2. Açık ve Kapalı Görüş	13
3.3.3. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma	14
3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORTİF ETKİNLİKLER	14
3.5. SAĞLIK VE BESLENME	16
3.5.1. Revir ve Psiko-sosyal Servis	16
3.5.2. Beslenme	18
4. TAVSİYELER	18
4.1. <i>KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER</i>	18
4.2. <i>SİNCAN AÇIK CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYE</i>	22
4.3. <i>ANKARA İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYE</i>	22
4.4. <i>ANKARA CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜS DEVLET HASTANESİNE YÖNELİK TAVSİYE</i>	22
4.5. <i>ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER</i>	22

KISALTMALAR

ACEP	: Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi
ARDEF	: Araştırma Değerlendirme Formu
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
SEGBİS	: Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi
SPT	: İşkenceyi Önleme Alt Komitesi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
YARDM	: Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. OPCAT'in 2'nci maddesine göre; *“İşkencenin ve Diğer Zalimane, İnsanlıkdışı ya da Aşağılayıcı Muamele ya da Cezanın Önlenmesi Alt Komitesi (SPT)”* kurulmuştur. İşkenceyi Önleme Alt Komitesi'nin, OPCAT'e taraf olan devletlerin yetki alanında bulunan alıkonulma yerlerini ziyaret etmek, bu yerler hakkında bilgilere erişerek tutulan kişilere yönelik muameleyi incelemek ve bu çerçevede taraf devletlere tavsiyede bulunmak görevleri mevcuttur.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanunun 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

5. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı*

tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”

7. Anılan görevin icrası kapsamında 07.09.2022 ile 12.09.2022 tarihlerinde Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ **habersiz** iki ziyaret gerçekleştirilmiştir. 07.09.2022 tarihinde SPT ile ortak gerçekleştirilen ziyaretin heyetinde; ... ile Ankara Valiliği tarafından görevlendirilen 2 doktor ve 1 psikolog yer almıştır.

8. 12.09.2022 tarihinde gerçekleştirilen ziyaretin heyetinde ise; ... ile Ankara Valiliği tarafından görevlendirilen 2 doktor ve 1 psikolog yer almıştır.

9. Ziyaret, 07.09.2022 tarihinde Kurum Müdürü ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede ilk olarak TİHEK ve SPT üyelerinden oluşan Heyet tanıtılmış, ziyaretin SPT üyeleri ile gerçekleştirilen ortak bir ziyaret olduğu belirtilmiş, daha sonra TİHEK’in ulusal önleme mekanizması kapsamındaki görev ve yetkileri, ziyaretin amacı ve yöntemi hakkında kısaca bilgi verilmiş, İdareden Kurum ile ilgili genel bilgiler alınmıştır. Ardından Heyet inceleme konuları belirlenerek dörde bölünmüş; ... başkanlığında 1. Grup ile TİHEK Kurul Üyesi ... başkanlığında 4. Grup koğuşları ziyaret etmiş ve farklı gruptan mahpuslarla² görüşmeler gerçekleştirmiştir.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

10. TIHEK Kurul Üyesi ... başkanlığında 2. Grup; kütüphane, derslikler, bilgisayar salonu, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme odaları, SEGBİS (Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi) odaları, kantin, çamaşırhane, çiçek atölyesi, marangoz atölyesi, fotoğrafhane, berberhane, kontrol odası, arşiv, kapalı spor salonu ile dilekçelerin toplandığı İnfaz ve Koruma Başmemur odasını incelemiş, görevli personelle görüşerek ilgili kayıt ve dosyaları kontrol etmiştir. Ardından tek kişilik 5 ayrı odanın bulunduğu bir blok seçilerek ziyaret edilmiş, bloktaki bütün odaların boş olduğu görülmüştür.

11. TIHEK Kurul Üyesi ... başkanlığında 3. Grup; kontrol odası, yumuşak odalar, sağlık birimi, psiko-sosyal servis birimini incelemiş, psiko-sosyal servis biriminde intihara meyilli olan mahpuslar öğrenilip grup ikiye bölünerek bir kısım bu mahpuslarla bireysel görüşmeler gerçekleştirmiştir. Diğer kısım ise hassas durumda olan mahpusların bulunduğu koşulları ziyaret etmiş ve mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirmiştir.

12. 12.09.2022 tarihinde mahpusların iddialarının araştırılması, kamera kayıtları ile ilgili bilgi ve belgelerin incelenmesi ve misillemeye karşı önlem amacıyla tamamlayıcı bir ziyaret *habersiz* olarak gerçekleştirilmiştir. Heyet, inceleme konuları belirlenerek üçe bölünmüş; 1. Grup, görüşme talep eden mahpuslar ve çalışan koşulunda tutulan mahpuslar ile bireysel görüşmeler gerçekleştirmiştir. 2. Grup; iddiaların araştırılması amacıyla kamera kayıtlarını ve ilgili belgeleri incelemiş, önceki ziyarette boş olduğu görülen tek kişilik odaların boş olma sebepleri bilgi, belge ve kamera kayıtları üzerinden araştırılmıştır. 3. Grup; koğuş ziyaretleri ile başlamış, ardından iş bölümü yaparak heyet üyelerinin bir kısmı bazı mahpuslarla ilgili psiko-sosyal servisle, diğer kısmı ise sağlık servisi ile görüşme gerçekleştirmiştir.

13. Bu rapor, 21.09.2022 tarihli ve 2022/604 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 09.09.2022 tarihli ve 13479 ile 13553 sayılı olurlarına istinaden 07.09.2022 ile 12.09.2022 tarihlerinde Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

14. Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde yer alan Kurum, 37.500 m² kapalı alan olarak inşa edilmiştir.

15. Kampüsün içerisinde farklı tiplerde ceza infaz kurumları ile birlikte Ankara Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Devlet Hastanesi de yer almaktadır.

16. Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 60 adet 28 kişilik koğuş, 1 adet 22 kişilik koğuş, 4 adet 6 kişilik koğuş, 38 adet tek kişilik oda ile 20 adet hücre bulunan 6 Blok ve idari bölümden oluşmaktadır.

17. Kurumda 2 doku hasarı ve travma önleyici oda³, her blokta ayrı olmak üzere 6 kontrol odası ve 1 merkez kontrol odası, 14 avukat görüşme odası, 5 SEGBİS odası, 12 aile görüşme odası, 1 baba-çocuk görüşme odası, 40 kapalı görüş kabini, 4 açık görüş salonu, 4 derslik, 1 konferans salonu, 1 kütüphane, 1 kantin, kantinin içerisinde 1 pastane, 1 çamaşırhane ve çamaşırhanenin içerisinde 1 terzihane, 1 marangoz atölyesi, 1 yapay çiçek atölyesi, 1 tekstil ve konfeksiyon atölyesi, 1 berberhane, 1 fotoğrafhane, 2 açık ve 1 kapalı spor salonu, 1 revir, 1 diş tedavi odası ve 2 müşahede odası bulunmaktadır.

2.2. KURUM PERSONELİ

18. Kurumda toplam 311 personel görev yapmaktadır. Personelin 1'i doktora, 7'si yüksek lisans, 173'ü lisans, 56'sı ön lisans, 70'i lise ve 4'ü ortaokul mezunudur. Personelin unvan dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

UNVAN	MEVCUT PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	3
İdare Memuru	2
Sayman	1
Ambar Memuru	1
Sosyal Çalışmacı	5
Psikolog	10
Öğretmen	4
İnfaz ve Koruma Başmemuru	9
İnfaz ve Koruma Memuru	250
Sağlık Memuru	6
Teknisyen	5
Hizmetli	2
Memur	3
Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni	1
İdari Destek Görevlisi	1
Bilgisayar İşletmeni	7
TOPLAM	311

³ Yumuşak oda veya süngerli oda olarak da bilinmektedir.

19. Kurumda görev yapan personelin bir kısmı dörtlü vardiya⁴ sistemine göre, kalanı ise gündüz mesai sistemine⁵ göre çalıştırılmaktadır.

20. Kurumda görev yapan personelin, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığı tarafından verilen hizmet içi eğitimleri düzenli olarak aldığı belirtilmiş olup alınan eğitimler arasında; “İlk Yardım Eğitimleri, Yerinde Yangın Eğitimi ve Tatbikatı, UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) Birim Eğitimi, Öfke Kontrolü Eğitimi” yer almaktadır.

21. Ayrıca personelin hizmet içi eğitim kapsamında “İnsan Hakları Eğitimi” aldığı, hassas gruplara yaklaşım konusunda ise herhangi bir eğitimin alınmadığı İdare tarafından belirtilmiştir.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

22. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda 2283 mahpus bulunmaktadır. Mahpusların 2188’i hükümlü⁶, 55’i hüküm özlü⁷ ve 40’ının tutuklu olduğu, ayrıca Kurumda 18 fiziksel, 5 ruhsal ve 1 zihinsel engelli mahpusun bulunduğu bilgisi edinilmiştir.

23. Kurumda kadın, çocuk ve yabancı mahpus bulunmamaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.1.1. Kurumun Fiziksel Durumu

24. Kurumda ziyaret edilen 28 kişilik koğuşların 2 katlı olduğu, üst katta yatakların bulunduğu 5 oda; alt katta yatakların bulunduğu 2 oda, mutfak, tuvalet, banyodan oluşan ortak yaşam alanı ile havalandırma bahçesinin bulunduğu görülmüştür. Bu koğuşlarda iki katlı yaşam alanının 200 m², havalandırma bahçesinin 64 m² olduğu öğrenilmiştir.

⁴ Dörtlü vardiya; 08.00-20.00 arası çalışan personelin 24 saat dinlendiği; 20.00-08.00 arası gece çalışan personelin ise 48 saat dinlendiği çalışma sistemini ifade eder.

⁵ Gündüz mesai sistemine göre çalıştırılan personel, 08.30-17.30 saatleri arasında görev yapmaktadır.

⁶ Hakkında verilen ceza hükmü kesinleşen kişiyi ifade etmektedir.

⁷ İlk derece mahkemesi tarafından verilen hüküm henüz kesinleşmemiş ancak halen tutuklu bulunan kişiyi ifade etmektedir.

25. Kurumda engelli mahpuslar için ayrı bir koğuşun bulunmadığı, ziyaret edilen koğuşlarda fiziksel engelli mahpuslar için tuvalet, lavabo ve banyo bölümlerinde tutunma barı gibi kolaylaştırıcı fiziki donanım ile klozetin olmadığı görülmüştür.

26. Kurumda 4 adet hareketli olmak üzere toplam 348 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kurum içi, çevresi, avlu, çatı, koğuşların mahpuslar tarafından kullanılan ortak yaşam alanı ve havalandırma bahçesi 24 saat kameralar ile izlenerek kayıt altına alınmaktadır.

27. Kamera kayıtları Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş; kameraların görüntü kalitesinin iyi olmadığı, kör noktaların bulunduğu, kapalı ve açık spor salonları, memur havalandırma bahçeleri, marangoz ve yapay çiçek atölyeleri ile bloklar arası bazı koridorlarda kameraların bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca kayıtların sistemde geriye dönük 6 ay süre ile saklandığı anlaşılmıştır.

28. Kurumda bulunan 2 yumuşak oda Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş olup odaların zemininin sert bir malzeme ile döşenmiş olduğu, odalarda bulunan tuvaletlerin etrafının yumuşak bir malzeme ile kaplanmadığı ve yapay aydınlatmayı sağlayan ampullerin cam bir plaka ile kaplandığı görülmüştür. İdare ile yapılan görüşmede yumuşak odalarda tadilatın yapılacağı, ilgili ödeneğin alındığı bilgisi edinilmiştir.

3.1.2. Kapasite

29. Toplam kapasitesi 1670 olan Kurumda ziyaret tarihinde 2283 mahpus tutulmakta olup kalabalıklaşma sorunu olduğu ve kalabalıklaşma sorununa bağlı olarak ortaya çıkan sorunların⁸ bulunduğu anlaşılmıştır.

30. Yapılan ziyaretlerde 28 kişilik koğuşlarda ortalama 35-40 mahpusun bulunduğu, her 4 mahpusa 1 dolabın düştüğü, her mahpusa 1 yatağın verildiği ancak ranza sayısının yetersiz

⁸ CPT Standartları, 7. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (97) 19], para. 12-13: “ CPT, 1996'da yaptığı birkaç ziyaret sırasında, Avrupa'nın birçok yerindeki cezaevi sistemlerinde yaşanan bir olgu olan cezaevlerinde aşırı kalabalığın kötü sonuçlarını bir defa daha görmüştür. Aşırı kalabalık, özellikle tutukluların (yani mahkeme önüne çıkmayı bekleyen bireylerin) bulunduğu cezaevlerinde ciddi bir sorun olmaktadır; ancak CPT bazı ülkelerde bu sorunun bütün cezaevi sistemine yayıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Aşırı kalabalık cezaevlerinde sıkışık ve hijyenik olmayan şartlar; sürekli (hatta tuvalet veya banyoları kullanmak gibi temel faaliyetler sırasında bile) mahremiyetten uzak olma durumu; talebin eldeki personeli ve tesisleri aşması nedeniyle hücre dışı faaliyetlerin kısıtlılığı; sağlık hizmetlerinin üzerine aşırı yük binmesi; mahkumlar arasında ve mahkumlar ve personel arasında gerilimin artması ve bunun sonucu olarak daha çok şiddet olayları yaşanması sorunları vardır. Bunların dışında daha birçok sorun daha yaşanmaktadır.

CPT, aşırı kalabalığın olumsuz etkileri sonucu, gözaltı şartlarının insanlık dışı ve aşağılayıcı olduğunu birçok defa gözlemlemiştir.”

olduğu, bazı yatakların gündüz vakti koğuş duvarlarına dik olacak şekilde yaslandığı görülmüştür.

31. Koğuşlara yapılan ziyaretlerde, tutuklular ile hükümlülerin aynı koğuşlarda tutulduğu⁹ görülmüştür. İdare ile yapılan görüşmede, kalabalıklaşma nedeniyle hükümlülerin bazılarının tutuklu koğuşlarına aktarıldığı öğrenilmiştir.

3.1.3. Isınma ve Havalandırma¹⁰

32. Kurumun ısınması merkezi ısınma sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. Görüşülen mahpusların bazıları tarafından, odaların kış aylarında ısınmadığı ifade edilmiştir. İdare ise kalorifer tesisatının eski olduğunu, bazen kalorifer peteklerinde tıkanma olabildiğini ve gerekli önlemlerin alınacağını belirtmiştir.

33. Görüşme yapılan mahpusların bazıları tarafından, Kuruma ilk kabul işlemleri yapıldıktan sonra mahpuslara çarşaf, yastık kılıfı ve nevresim verilmediği, sadece 1 adet battaniyenin verildiği ve bu battaniyenin ince olduğu ifade edilmiştir. Koğuşlarda yapılan incelemelerde de mahpusların çarşaf, yastık kılıfları ile nevresimlerinin farklı farklı olduğu, battaniyelerin ise ince olduğu¹¹ tespit edilmiştir.

34. Kurumdaki her koğuşun kendine ait havalandırma alanının olduğu, koğuş ve odalarda havalandırma için pencerelerin bulunduğu¹² görülmüştür.

35. Havalandırma bahçelerinin kapılarının mevsim şartlarına göre değişmekle birlikte ziyaret tarihinde sabah saat 07.00'da açıldığı ve akşam 20.00'da kapatıldığı¹³ bilgisi verilmiştir.

⁹ Birleşmiş Milletler Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) “Kategorilere Ayırma” başlıklı 11’inci Kural’a göre; *“Tutuklular, hükümlülerden ayrı mekânlarda tutulurlar.”*

¹⁰ Birleşmiş Milletler Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) 13’üncü Kural’a göre; *“Mahpuslara kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uyumak için kaldıkları yerlerde, iklim şartlarına ve ayrıca metreküpteki hava miktarına, asgari metrekare alana, ışıklandırmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek sağlıkla ilgili bütün gereksinimler karşılanır.”*

¹¹ Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in “Bulundurulabilecek hayvanlar ile diğer eşyalar” başlıklı 15’inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre; *“Hükümlüler, kendilerine idare tarafından verilen nevresim takımı ve battaniye dışında, kantinden temin edilmek şartıyla bir adet nevresim takımı ve iklim koşulları değerlendirilerek idarenin uygun göreceği sayıda battaniye bulundurabilir.”*

¹² Birleşmiş Milletler Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) Kural 14’e göre; *Mahpusların yaşamaları ve çalışmaları istenen yerlerde,*

a) *Pencereler, mahpusun gün ışığında okuyabilmesine veya çalışabilmesine imkân verecek yeterli büyüklükte ve havalandırma tertibatı yapılmış olsa da temiz havanın girebileceği bir biçimde tertip edilir (...)*

¹³ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi” başlıklı 33’üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre; *“Odaların havalandırma bahçesine açılan kapılarının açılış ve kapanış saatleri, kurumların fiziki yapıları, kapasiteleri, mevcutları ve bölgenin coğrafi koşulları değerlendirilerek, bu hususlar kurum iç yönergesinde düzenlenir.”*

36. Tek kişilik odalarda tutulan mahpusların havalandırma bahçesinden günde en az 1 saat faydalandırıldıkları belirtilmiştir.

3.1.4. Suya Erişim

37. Mahpusların içme suyu ihtiyacını musluk suyundan karşıladığı, suyun şehir şebekesinden sağlandığı ve içmeye uygun olduğu, musluk suyu analizlerinin Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından rutin olarak yaptırıldığı bilgisi edinilmiştir.

38. İdare tarafından, Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu Isı Merkezi'nden temin edilen sıcak suyun haftanın her günü tüm odalara 6 saat süre ile verildiği belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; tek kişilik odalarda kalan mahpuslar açısından sıcak suya erişim konusunda herhangi bir sorunun bulunmadığı, çok kişilik odalarda kalan mahpuslar açısından ise mevcudun fazla olması sebebiyle su verilme süresinin yetersiz olduğu dile getirilmiştir.

3.1.5. Hijyen Koşulları

39. Kurumun koşullarında hamamböceği sorununun olduğu öğrenilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; ilaçlama faaliyetlerinin özel bir firma aracılığıyla ayda bir kez yaptırıldığı bilgisi edinilmiştir. İlgili belgeler ziyaret tarihinden geriye dönük olarak 3 ay incelendiğinde; 28.08.2022, 29.07.2022 ve 30.06.2022 tarihlerinde Kurum genelinde ilaçlama yapıldığı, ikinci ziyaret tarihi olan 12.09.2022 tarihinde tek bir koğuştaki talep üzerine ilaçlama yapıldığı ancak sorunun çözülemediği görülmüştür.

40. Mahpuslar tarafından, koğuştaki ayda bir çamaşır suyu, sıvı sabun ve el dezenfektanının ücretsiz verildiği ancak miktarın yetersiz olduğu ve temizliğin yapılamadığı ifade edilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; çamaşır suyu, sıvı sabun ve el dezenfektanının koğuştaki ve beden temizliğine yetecek ancak amacı dışında kullanılmayacak ölçüde verildiği belirtilmiştir. Kantinde yapılan incelemede de çamaşır suyu, deterjan, sıvı sabun ve benzeri temizlik malzemelerinin satışının yapıldığı görülmüştür.

41. Kurumda bulunan berberhanenin personel tarafından kullanıldığı, mahpusların tıraş olabilmeleri için her koğuştaki 1 adet tıraş makinesinin ayrıldığı ve bu makinelerin haftada bir gün koğuştaki verildiği öğrenilmiştir. İdareden edinilen bilgilere göre; Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün "Koronavirüs Tedbirleri" konulu talimat yazısı¹⁴ ile mahpusların ikinci bir talimata kadar berbere çıkmamaları, berber faaliyetlerinin durdurulmasının istenildiği

¹⁴ Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 25.03.2020 tarihli ve 57551099-207.01-E.2324/55849 sayılı yazısı.

öğrenilmiştir. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün “İzolasyon Uygulaması” konulu talimat yazısı¹⁵ ile hijyen kurallarına uyulmak suretiyle tüm ceza infaz kurumlarında uygulanan izolasyon uygulamalarının kaldırılmasının istenildiği bilgisi edinilmiştir.

42. Kurumda çamaşırhane ve çamaşırhanenin içinde terzihanenin bulunduğu, bu atölyelerde mahpusların çalıştığı görülmüştür. Çamaşırhanede 16 çamaşır ve 16 kurutma makinesinin bulunduğu, çamaşırların 60 derece ile 1 saatlik programda yıkandığı görülmüş ancak yapılan incelemede temiz çamaşırların tam olarak kuru olmadığı ve nemli kaldığı tespit edilmiştir. Mahpuslar tarafından; bir file çamaşırın 10 TL karşılığında yıkandığı, file içerisinde teslim edilen çamaşırların yıkandıktan sonra yine file içerisinde kendilerine verildiği ancak çamaşırların tam kuru olmadığı ve koşullarda çamaşır ipi de bulunmadığı için ortak alanlara asıldığı belirtilmiştir.

43. Koşullarda ve kamera kayıtlarında yapılan incelemelerde çamaşır ipinin bulunmadığı, çamaşırların ortak alanlara asıldığı ve özellikle üst kata asılan çamaşırların kameraların görüş açısını engellediği tespit edilmiştir. Ayrıca kantinde yapılan incelemede çamaşır ipinin satışının yapıldığı görülmüştür. Mahpuslar tarafından, kantinde satılmasına rağmen İdarenin arama esnasında çamaşır iplerini topladığı ifade edilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; kalabalıklaşma sorunu nedeniyle koşu yığılma olmaması için ve yangının önlenmesi amacıyla çamaşır iplerinin toplandığı öğrenilmiştir.

3.1.6. Kantin

44. Kantinden malzeme almak isteyen mahpusların ihtiyaçlarını bir gün önceden “İhtiyaç İstek Formu” düzenleyerek veya dilekçe ile talepte bulunarak sabah sayımında görevlilere teslim ettiği, kantinde malzeme dağıtım günlerinin her koşul için ayrı ayrı belirlendiği ifade edilmiştir.

45. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; kantindeki ürün çeşitliliğinin yeterli olmadığı, mahpusların koşullarında vakit geçirmelerini sağlayacak top, masa oyunları gibi malzemelerin satımının yapılmadığı, dilekçe ve mektupları için kâğıt ve kalem bulmakta zorlandıkları, fiyatların yüksek olduğu, fiyat listesinin koşullara verilmediği şikâyetleri dile getirilmiştir. Kantinde yapılan incelemede; mahpusların beslenmesi, kişisel bakım ve temizliği için yeterli miktarda ürünün bulunduğu, futbol topu, voleybol topu ile satranç takımının satışının yapıldığı, yeterli miktarda kâğıt, kalem ve zarfın bulunduğu tespit edilmiştir.

¹⁵ Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 09.11.2021 tarihli ve E.34131527-929-2498/115840 sayılı yazısı.

46. İdare ile yapılan görüşmede; kantinde konsinye satışının yapıldığı ve fiyatların Adalet Bakanlığı tarafından belirlendiği¹⁶, ürün satışı yapılmadan kendilerinin de fiyatı göremediği, bu nedenle fiyat listesi oluşturulmasının mümkün olmadığı, oluşturulsa bile yeni belirlenen fiyatların düzenli olarak eklenemeyeceği belirtilmiştir.

47. Ayrıca mahpuslar tarafından, kantinde paket sigara satılmasına rağmen tütünün satılmadığı ve tütün talep ettikleri belirtilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede tütünün sarılmasını sağlayan aletin metal olması ve mahpuslar tarafından amacı dışında kullanılma ihtimalinin bulunması nedeniyle satışının yapılmasının tercih edilmediği ifade edilmiştir.

48. Kurum kantininin içinde bir adet pastanenin bulunduğu, pastanede poğaçaya, simit, kuru pasta ile meyve-sebze satışının yapıldığı ancak meyve-sebze için soğuk hava deposunun bulunmadığı görülmüştür. Mahpuslar tarafından, kantinden aldıkları sebze ve meyvelerin bazen çürük geldiği belirtilmiş, İdare ise sorunun farkında olduklarını ancak yemekler Kurumda hazırlanmadığı için soğuk hava deposunun bulunmadığını ifade etmiştir.

3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU

49. İdare, mahpuslar tarafından verilen dilekçelerin görevli personel tarafından sabah sayımında toplandığı, ilgisi ve konusuna göre UYAP ortamında taranarak işlem yapılması için ilgili birime gönderildiğini belirtmiştir.

50. Dilekçelerin Kurumdan çıkış yaptığına dair bir bilginin verilmediği ve İdareye yazılan dilekçelerin cevaplanmadığı mahpuslar tarafından ifade edilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; gün içinde ortalama 600 dilekçenin mahpuslar tarafından verildiği, hepsi için ayrı ayrı dilekçenin çıkışının yapıldığına dair bilginin verilmesinin mümkün olmadığı ve dilekçelerin genel olarak cevaplandırıldığı, her hafta aynı dilekçeyi yazan mahpuslara ise ilk cevaptan sonra artık cevap verilmediği¹⁷ bilgisi edinilmiştir.

¹⁶ Kurum kantininde satışı yapılan tüm ürünlerin temini; Adalet Bakanlığı İşyurtları Kurumu bünyesinde oluşturulan konsinye biriminin sözleşme yaptığı Konsinye Satış Sistemindeki ürünlerden sipariş vermek, diğer ceza infaz kurumu işyurtlarının ürettiği ürünlerden sipariş vermek ve bunların haricinde kalan ürünlerin de 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında doğrudan temin yöntemi ile piyasadan alımının yapıldığı, Konsinye Satış Sisteminden temin edilen ürünlerin alış ve satış fiyatlarının İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Kantin ve Konsinye Satış Bürosu tarafından belirlenerek Kantin Konsinye Satış Sistemine tanımlandığı ile ilgili bakınız; <https://isyurtlari.gov.tr/Home/Birimdetay/15> Erişim Tarihi: 20.12.2022, 01.11.2018 tarih ve 30352 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu Konsinye Satış İşlemlerine Dair Yönetmelik” hükümleri.

¹⁷ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Hükümlüler ile yakınları ve ilgililerin bilgilendirilmesi” başlıklı 56’ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre; “Hükümlüye, kurum en üst amirine veya görevlendirdiği bir personele, talep veya şikâyetlerini her gün bildirme

51. Dilekçelerin İnfaz ve Koruma Başmемuru odasında bir masanın üzerinde toplandığı, odanın içerisinde bu masayı görebilecek bir kameranın bulunmadığı tespit edilmiştir. Görevli personel de yapılan şikâyetler karşısında bu masayı görebilecek bir kameranın bulunmasının kendileri açısından olumlu olacağı yönünde görüş bildirmiştir.

52. Kurumda sayımların sabah 08.00, akşam 20.00 saatlerinde yapıldığı belirtilmiştir. Görüşülen mahpusların bazıları tarafından sayım esnasında kantinden satın aldıkları çamaşır ipi, battaniye, masa gibi eşyaların toplandığı belirtilmiş, İdare ile yapılan görüşmede kalabalıklaşma sorunu nedeniyle koğuştа yığılma olmaması için eşyaların toplandığı öğrenilmiştir.

53. Mahpuslar tarafından, koğuştа bulunan acil çağrı butonlarına basılması durumunda görevli personelin mahpuslara butonun kullanılmaması yönünde uyarıda bulunduğu belirtilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; Kurum Müdürünün personelin bu tutumundan haberinin olmadığı öğrenilmiştir.

54. Ziyaret edilen koğuştа birinde; koğuştа içerisinde mahpusların birbirine fiziksel şiddet uyguladığı, acil çağrı butonuna basılsa bile personelin koğuştа geç geldiği iddia edilmiştir. İlgili bilgi, belge ve kamera kayıtları Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş, olay günü koğuştа bulunan üç mahpusun kavga etmeye başlamaları üzerine acil çağrı butonuna basıldığı, personelin makul sürede koğuştа girdiği, kavga eden mahpusların hazır kuvvet birimine götürüldüğü, bir mahpusun yüzünde kesiklerin olduğunun görüldüğü ve ivedi bir şekilde kurum revirine götürülerek ilk muayenesinin yapıldığı, ardından üç mahpusun hastaneye sevk edildiği tespit edilmiştir. Hastane dönüşü olaya karışan iki mahpusun koğuştаnın değiştirildiği, mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı ve mahpusların yazılı savunmalarının alındığı bilgisi edinilmiştir.

55. Görüşülen mahpusların bazıları tarafından, infaz ve koruma memurlarınca hazır kuvvet odasında kendilerine kötü muamelede bulunulduğu iddia edilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede konu hakkında herhangi bir şikâyetin bulunmadığı bilgisi edinilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede; hazır kuvvet odasının içerisinde kameranın bulunmadığı, odanın girişini gösteren bir kameranın bulunduğu ancak görüntü kalitesinin iyi olmadığı tespit edilmiştir.

56. İlk ziyaret tarihinde tek kişilik 5 ayrı odanın bulunduğu bir blok ziyaret edilmiş, 2 odada kayıtlı mahpus olmasına rağmen bütün odaların boş olduğu görülmüş, söz konusu 2 mahpusun akıbeti sorulmuş ve İdare tarafından hastaneye sevk edildiği bilgisi verilmiştir. İkinci ziyarette konu ile ilgili Ziyaret Heyeti tarafından araştırma yapılmış, blokta kalan 2 mahpusun hastane sevk yazıları ve kamera kayıtları incelenmiş, söz konusu bilgi ve belgeler karşılaştırılarak 2 mahpusun hastaneye sevk edildiği bilgisi teyit edilmiştir.

57. İdareden alınan bilgilere göre; son bir yıl içinde Kuruma işkence ve kötü muamele iddiasıyla başvuruda bulunan mahpus olmamıştır. Mahpuslar tarafından öne sürülen kötü muamele iddialarına ait bilgilerin hepsi Ziyaret Heyeti tarafından kayıt altına alınmış, öğrenilen gün ve tarihlere ait kamera kayıtları izlenmiş, sağlık evrakları gibi bilgi ve belgeler incelenmiş ancak iddiaları ispat edecek herhangi bir kanıt tespit edilememiştir.

58. İdareden edinilen bilgilere göre son bir yıl içinde mahpuslar hakkında 1543 disiplin cezası verilmiştir. Disiplin cezalarının dağılımı aşağıdaki gibidir:

DİSİPLİN CEZASI	MAHPUS SAYISI
Uyarma	1
Kınama ¹⁸	315
Onarma, Tazmin Etme ve Eski Hale Getirme	2
Teşvik Esaslı Ayrıcalıkları Geri Alma	3
Ücret Karşılığı Çalışılan İşten Yoksun Bırakma ¹⁹	35
Bazı Etkinliklere Katılmaktan Alıkoyma ²⁰	191
Haberleşme veya İletişim Araçlarından Yoksun Bırakma veya Kısıtlama ²¹	79
Ziyaretçi Kabulünden Yoksun Bırakma ²²	232

¹⁸ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 39'uncu maddesine göre kınama cezası, hükümlüye eylemin kötü niteliğinin ve uygunsuzluğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir. Maddenin ikinci fıkrasında hangi eylemlerin kınama cezası gerektireceği sınırlı sayıda belirtilmiştir.

¹⁹ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 41'inci maddesine göre ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası, hükümlünün kurum yönetiminde ücret karşılığı çalıştığı işten bir aydan üç aya kadar yoksun bırakılmasıdır. Maddenin ikinci fıkrasında hangi eylemlerin bu cezayı gerektireceği sınırlı sayıda belirtilmiştir.

²⁰ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 40'inci maddesine göre bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar süreyle kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılmasıdır. Maddenin ikinci fıkrasında hangi eylemlerin bu cezayı gerektireceği sınırlı sayıda belirtilmiştir.

²¹ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 42'nci maddesine göre haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır. Maddenin ikinci fıkrasında hangi eylemlerin bu cezayı gerektireceği sınırlı sayıda belirtilmiştir.

²² 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 43'üncü maddesine göre ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır. Maddenin ikinci fıkrasında hangi eylemlerin bu cezayı gerektireceği sınırlı sayıda belirtilmiştir.

Hücre Cezasına Karşılık, Ziyaretçi Kabulünden Yoksun Bırakma	28
Hücreye Koyma ²³	657

3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM

3.3.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı

59. Kurumda Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında görüntülü telefon cihazlarının kurulumunun gerçekleştirildiği görülmüştür. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde haftalık görüşme süresinin 30 dakika olduğu, haftalık ziyaret haklarını kullanmamaları halinde bir sonraki haftalık telefon görüşmelerine 30 dakika daha eklendiği, görüşmeleri üçe bölerek kullanabildikleri öğrenilmiştir.

60. İdare tarafından, görüntülü telefon cihazları ile yapılan görüşmelerin kayıt altına alındığı ve görevli personel tarafından izlendiği belirtilmiştir. Koşullara yapılan ziyaretlerde görüşmelerin kayıt altına alındığına dair bir uyarının bulunmadığı ve mahpusların bu uygulamadan haberinin olmadığı öğrenilmiştir. Görüşmelerin izlendiği ve kaydının alındığı konusunda mahpusların hem sözlü hem de yazılı olarak bilgilendirilmesi gerektiği, yazılı bilgilendirmenin düzenli olarak Kurum yayınından veya görüntülü görüşme kabininin üzerine asılarak yapılabileceği değerlendirilmiş ve bu husus İdare ile paylaşılmıştır.

61. Kurumda 48 adet ankesörlü telefon bulunmakta olup tek kişilik odalarda bulunan mahpuslara ankesörlü telefon ile görüşme yaptırılmaktadır.

3.3.2. Açık ve Kapalı Görüş

62. Kurum İdaresi tarafından, her ayın ilk haftası açık görüşlerin²⁴, diğer haftalarda kapalı görüşlerin²⁵ yaptırıldığı belirtilmiştir. Her mahpus için görüşme süresi açık görüşlerde 40

²³ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 44'üncü maddesine göre hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre bir günden yirmi güne kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır. Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında hangi eylemlerin bu cezayı gerektireceği sınırlı sayıda belirtilmiştir.

²⁴ Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 13'üncü maddesine göre açık görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin maddi temasına imkân verecek şekilde, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebildiği ve izlenebildiği, ceza infaz kurumunun bu iş için tahsis edilmiş özel bölümünde yapılan ziyaret ve görüşmelerdir.

²⁵ Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesine göre kapalı görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlenildiği, konuşulanların hazır bulunan

dakika, kapalı görüşlerde 30 dakika ile sınırlandırılmıştır. Mahpuslar tarafından bu sürelerin yetersiz olduğu belirtilmiştir. İdare ise sürenin Kurumun fiziki şartları ve personel sayısına göre belirlendiğini, ayrıca Kurum mevcudunun görüş alanlarının kapasitesinin üzerinde olduğunu ifade etmiştir.

63. Heyetimizce açık ve kapalı görüş alanları incelenmiş, bu alanlarda sadece görüntü kaydı alan ancak ses kaydı almayan güvenlik kameralarının bulunduğu anlaşılmıştır.

3.3.3. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma

64. Kurumda her odada televizyon bulunduğu, televizyonda toplam 26 kanal yayınının olduğu, bunlar içinde sinema, müzik, belgesel, Kurum hakkındaki duyuruların ve eğitim faaliyetlerinin yapıldığı Eğitim ve İyileştirme kanalı ile 2 ücretli kanalın bulunduğu görülmüştür.

65. Görüşme yapılan mahpuslar tarafından talep edilmesine rağmen Kuruma dergi alınmadığı belirtilmiştir. İdare ise güvenlik nedeniyle dergi alımının yapılmadığını ifade etmiştir.

3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPOR TİF ETKİNLİKLER

66. Kurum eğitim servisinde; 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları veren 4 öğretmen görev yapmaktadır.

67. Eğitim servisinde; 4 derslik, toplam 36 bilgisayar bulunan 2 bilgisayar sınıfı, 1 konferans salonu, 1 kütüphane yer almaktadır.

68. Kurumda iş-meslek ve sosyal kültürel kurslar kapsamında; 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları ile Kur'an-ı Kerim'i Tecvidli Okuma kurslarının ziyaret tarihinde aktif olarak verildiği öğrenilmiştir.

69. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; pandemi bitmesine rağmen kursların açılmadığı, aktif kursların görüşme yapılan tüm mahpuslar tarafından bilinmediği, oda içi imkânlarının kısıtlı olduğu ve yalnızca kitap okuma imkânı bulabildikleri dile getirilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede ise; Ankara Halk Eğitim Merkezinden öğretmen talebinde bulunulduğu ancak öğretmen bulunamaması ve bulunan öğretmenlerin ceza infaz kurumunda eğitici olmayı tercih etmemeleri nedeniyle bu taleplerinin karşılanamadığı bilgisi edinilmiştir.

70. Kurum konferans salonunda film gösterimi, milli bayramların kutlanması, kurslarda başarılı olan mahpuslara ödülleri verilmesi gibi etkinliklerin düzenlendiği bilgisi verilmiştir.

görevli tarafından işitilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir.

- 71.** Kurum kütüphanesinde; kişisel gelişim ve sosyal bilimler, din bilimleri, yabancı dilde kitaplar ile roman türünde olmak üzere toplam 7880 yayın bulunmaktadır. Mahpuslar Kurum kütüphanesinin yanı sıra Sincan Adalet Halk Kütüphanesinden²⁶ de yararlanabilmektedir. Kurum kütüphanesinde ve Sincan Adalet Halk Kütüphanesinde bulunan kitapların listelerinin koşullara dağıtımlarının yapıldığı belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde listelerin kendilerine verildiği öğrenilmiş ve listelerin birer örneği ziyaret esnasında Heyet tarafından incelenmiştir. Ayrıca Kurum Kütüphanesi listesinde olan kitapların fiziki olarak kütüphanede bulunup bulunmadığı da kontrol edilmiş ve listede belirtilen kitapların kütüphanede bulunduğu teyit edilmiştir. Koşullarda incelenen bazı listelerin sayfa sayısının fazla olmasından dolayı dağıldığı görülmüş ve kitapların hangi türde olduğunu belirten bir ibarenin listelerde bulunmadığı tespit edilmiştir. Mahpuslar da kitapları yalnızca isimlerine göre tercih etmek zorunda kaldıklarını ve listede kitapların türlerinin de yazılmasını istediklerini belirtmişlerdir.
- 72.** Mahpusların kişi başı Kurum kütüphanesinden 3, Sincan Adalet Halk Kütüphanesinden 2 olmak üzere 15 gün süreyle toplam 5 kitap bulundurma hakkının olduğu, buna ek olarak eğitim öğretime aktif olarak devam eden mahpusların ders kitaplarından herhangi bir süre ve sayı sınırlaması olmaksızın yararlanabildikleri belirtilmiştir.
- 73.** İdareden, mahpuslara 2022 yılında ziyaret tarihine kadar Kurum kütüphanesinden 8877, Sincan Adalet Halk Kütüphanesinden 2145 adet kitap teslimi yapıldığı bilgisi edinilmiştir.
- 74.** Kurumda aktif olarak eğitim-öğretime devam eden mahpuslara ilişkin istatistiki veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

ÖĞRENİM KADEMESİ	KİŞİ SAYISI
Açık Öğretim Ortaokulu	49
Açık Öğretim Lisesi	377
Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi	13
Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi	3
İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi	2
Çeşitli Üniversitelerin Örgün Eğitim Programları	2
TOPLAM	446

²⁶ Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde bulunan kütüphaneden Kültür ve Turizm Bakanlığı ile yapılan protokol kapsamında yararlanılmaktadır.

75. Manevi rehberlik servisinde Ankara İl Müftülüğü tarafından görevlendirilen vaizin görev yaptığı, vaizin mahpuslarla bireysel ya da toplu olarak görüşmeler gerçekleştirdiği, kandil günlerinde hatim programlarının yapıldığı bilgisi verilmiştir.

76. Kurumda işyurdu faaliyetleri kapsamında kantin, pastane, çamaşırhane, terzihane, marangoz, yapay çiçek, tekstil ve konfeksiyon atölyelerinin bulunduğu, buralarda toplam 27 mahpusun çalıştığı belirtilmiştir.

77. Kurumdaki kapalı spor salonunda tadilat yapıldığı ve bu nedenle kullanıma açılmadığı, her koğuşun haftalık 1 saat açık spor salonunu kullanabildiği belirtilmiştir. Kapalı spor salonu Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş, tadilatın bitmiş olduğu gözlemlenmiştir.

3.5. SAĞLIK VE BESLENME

3.5.1. Revir ve Psiko-sosyal Servis

78. Kurum revirinde Ankara İl Sağlık Müdürlüğü tarafından görevlendirilen 1 aile hekimi, Ankara Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Devlet Hastanesi tarafından görevlendirilen 1 diş hekimi ve 6 sağlık personelinin bulunduğu öğrenilmiştir.

79. Sağlık servisinde çalışanların hafta içi 08.30-17.30 saatleri arasında Kurumda hazır bulunduğu, 4 sağlık personelinin vardiya sistemine göre çalıştığı, acil bir durumda 112 Acil Çağrı Merkezi aracılığıyla sağlık personeli talep edildiği, hastaneye sevklerin ivedi bir şekilde yapıldığı bilgisi verilmiştir.

80. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; revire çıkma konusunda gecikmelerin yaşandığı, hastaneye sevklerin yapılmadığı, aile hekimi ile diş hekiminin ilgisiz olduğu ve bazı mahpusların aylardır tedavi olamadıkları ifade edilmiştir. Kurum İdaresi ile yapılan görüşmede de hem aile hekiminin hem de diş hekiminin ilgisiz olduğu ve İdare ile iletişimlerinin iyi olmadığı bilgisi edinilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından da aile hekiminin İdareye karşı tutumunun olumsuz olduğu gözlemlenmiştir. İdare ayrıca, günlük hasta sayısının yüksek oluşunun revire çıkışları ve hastaneye sevkleri geciktirebildiğini aktarmıştır.

81. Diş tedavi odasında bulunan bazı ilaçların son kullanma tarihlerinin geçmiş olduğu görülmüştür. Görevli personel tarafından bu ilaçların uzun süredir kullanılmadığı belirtilmiştir.

82. Psiko-sosyal serviste 10 psikolog ve 5 sosyal çalışmacının görev yaptığı öğrenilmiş, ziyaret tarihinde 5 psikolog ve 2 sosyal çalışmacı ile görüşme gerçekleştirilmiş ve Kurumda verilen hizmetler hakkında bilgi alınmıştır.

83. Psiko-sosyal servis tarafından, Kuruma gelen mahpus ile geçici kabul bölümünde azami 3 gün içinde ilk görüşmenin yapıldığı, bu görüşmede mahpusa Kurumun ve servisin tanıtıldığı, mahpustan kendisiyle ilgili genel bilgiler ve varsa daha önce yaşadığı psikolojik rahatsızlıklar, gördüğü tedaviler, madde bağımlısı olup olmadığı ile ilgili bilgi alındığı ve alınan bilgilerin Hükümlü-Tutuklu Tanıma Formu'na kaydedildiği belirtilmiştir. Mahpuslar ile yapılan bireysel görüşmeler ve grup çalışmalarının programlarının ilk görüşme neticesinde belirlendiği ifade edilmiştir.

84. Psiko-sosyal servis tarafından ayrıca; öfke kontrolü, uyuşturucu madde, salıverilme öncesi mahkûm gelişimi, intihar ve kendine zarar verme, özel güvenlik ve denetim programı düzenlendiği; ayrıca mahpuslarla bireysel görüşmeler yapıldığı, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM)²⁷ uygulandığı, mahpusların ilk kabulü yapıp ARDEF²⁸ formu doldurulduğu, mahpuslar hakkında düzenli aralıklar ile gözlem değerlendirme formu ile gelişim değerlendirme formu düzenlendiği, mahpusların psikiyatrik ya da psikolojik ihtiyacını belirleyip psikiyatri yönlendirmesi yapıldığı ve ilaç kullanımı konusunda görüşme gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

85. Kendine zarar veren mahpusların Kuruma ilk gelişlerinde elde edilen dosya bilgisi ve bireysel görüşmeler sayesinde tespit edilmeye çalışıldığı, bu mahpuslar ile ilgili olarak Kurum içerisinde önlem alınması amacı ile diğer birimlerin bilgilendirildiği, psikiyatri tedavisi başlatıldığı, ayrıca mesleki çalışmaların da yürütüldüğü ifade edilmiştir. Kendine zarar veren mahpuslara yönelik yapılan işlemlerin bulunduğu dosya incelenmiş ve dosyadan seçilen bir mahpus ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir.

86. Görüşme yapılan mahpusun ailesi bulunmadığı için ekonomik desteğinin olmadığı, Kurumda herhangi bir psiko-sosyal servis uzmanıyla bireysel görüşme gerçekleştirmediği ve görüşme için ne yapması gerektiğini bilmediği öğrenilmiştir. Mahpusun yakınmaları ve kendine zarar verme düşüncelerinin temel nedeninin ceza infaz kurumunda kalması veya Kurumda yaşamış olduğu bir olay olmadığı anlaşılmıştır. Ancak mahpusun psiko-sosyal servis ve bu serviste çalışan personel hakkında bir bilgisinin olmadığı ve incelenen dosyada da mahpusa yönelik mesleki çalışmaların yapılmamış olduğu anlaşılmıştır.

²⁷ Bkz. Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM) <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> Erişim Tarihi: 22.09.2022.

²⁸ Ceza infaz kurumlarındaki ruh sağlığı problemleri olan hükümlü ve tutukluların personel tarafından erken dönemde tanınması amacıyla oluşturulan araştırma ve değerlendirme formudur. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> Erişim Tarihi: 22.09.2022.

87. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; psiko-sosyal servis ile görüşmek için dilekçe verdikleri ancak çoğunlukla görüşme gerçekleştiremedikleri dile getirilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; toplam 2 adet olan bireysel görüşme odasının Kurum mevcudu için yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Mahpuslar ayrıca, görüşmeyi gerçekleştiren psikolog ve sosyal çalışmacı dışında serviste görevli infaz ve koruma memurunun da görüşme gerçekleştirilen odada bulunması nedeniyle kendilerini rahatça ifade edemediklerini belirtmişlerdir. Bu kapsamda, bireysel görüşmelerde yeterli mahremiyetin sağlanamadığı anlaşılmıştır.

3.5.2. Beslenme

88. Kurumun yemekleri aynı kampüste bulunan Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından yapılmaktadır.

89. Personel ile mahpuslar aynı yemeği tüketmekte, yemekler porsiyonlara ayrılmadan oda ve koşullara kişi sayısına göre belirlenen miktarda verilmektedir. Personel için bir yemekhane bulunmaktadır.

90. Görüşülen mahpusların tümü tarafından yemeklerin kalite ve miktar açısından yetersiz olduğu, sürekli aynı yemeklerin çıktığı ifade edilmiştir. İdare tarafından yemekleri kendilerinin yapmadığı, günlük iâşe miktarı sebebiyle yemek listelerinin imkânlar dâhilinde belirlendiği belirtilmiştir. Ziyaret tarihinden sonra Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından iâşe bedeli günlük 22 TL'den 50 TL'ye çıkarılmıştır²⁹.

4. TAVSİYELER

4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

91. Kurumda engelli mahpuslar için ayrı bir koşunun bulunmadığı, koşulların tuvalet, banyo ve lavabo bölümlerinde tutunma barı gibi kolaylaştırıcı fiziki donanım ile klozetin olmadığı

²⁹ 26.05.2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personelinin İâşe Yönetmeliği'nin 5'inci maddesine dayanılarak günlük iâşe bedeli 15.11.2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere; hükümlü ve tutuklular ile görevi başında bulunan personel için 22,00 TL'den 50,00 TL'ye, ceza infaz kurumlarında barındırılan çocuk hükümlü ve tutuklular için 44,00 TL'den 75,00 TL'ye, kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren hükümlü ve tutuklu anneler ve hamileler için 44,00 TL'den 75,00 TL'ye yükseltilmiştir.

tespit edildiğinden engelli dostu uygulamaların başlatılması³⁰ ve eksikliği tespit edilen hususlarla ilgili makul düzenlemeler³¹ yapılması,

92. Güvenlik kameralarının görüntü kalitesinin iyi olmadığı, kör noktaların bulunduğu, İnfaz ve Koruma Başmemuru odasındaki dilekçe masası, memur havalandırma bahçeleri, marangoz ve yapay çiçek atölyeleri ile bloklar arası bazı koridorlarda kameraların bulunmadığı tespit edildiğinden kamera sisteminin iyileştirilmesi ve kamera bulunmayan alanlara kameraların yerleştirilmesi,

93. Yumuşak odaların zeminin sert bir malzeme ile döşenmiş olduğu, odalarda bulunan tuvaletlerin etrafının yumuşak bir malzeme ile kaplanmadığı ve yapay aydınlatmayı sağlayan ampullerin cam bir plaka ile kaplandığı görüldüğünden; yumuşak odalarda gerekli tadilatların yapılması,

94. Koğuşlarda tutuklular ile hükümlülerin birlikte tutulduğu görüldüğünden; tutuklu ve hükümlülerin sınıflandırılarak farklı koğuşlara dağıtılması³²,

95. Koğuşlarda bazı kalorifer peteklerinin ısınmadığı öğrenildiğinden yeterli ısınma³³ için gerekli çalışmaların yapılması,

96. Mahpuslara ilk kabul işlemlerinde ve Kurumda barındırıldıkları süre boyunca yöresel iklime uygun nitelikte ve yeterli sayıda yatak takımının verilmesi³⁴,

97. Mahpuslara verilen sıcak suyun süresinin çok kişilik koğuşlarda kalabalıklaşma sorununa bağlı olarak yetersiz olduğu öğrenildiğinden sürenin artırılması,

³⁰ Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesine göre; *“Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını, engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini ister.”*

³¹ 6701 sayılı Kanun uyarınca makul düzenleme; *“Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri”* ifade etmektedir.

³² 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Tutuklama kararının yerine getirildiği durumlar” başlıklı 111'inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; *“Tutuklular, tutukevlerinde veya maddi olanak bulunmadığı hallerde kapalı ceza infaz kurumlarının tutuklulara ayrılan bölümlerinde, büyükler, kadınlar, gençler, çocuklar olmak üzere ve suç türleri de gözetilerek ayrı yerlerde barındırılırlar.”*

³³ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Hükümlünün barındırılması ve yatırılması” başlıklı 63'üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre; *“Oda ve kısımlarda iklim koşulları göz önüne alınarak yeterli yer, ışık, ısınma, havalandırma ve hijyen sağlanır.”*

³⁴ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Hükümlünün barındırılması ve yatırılması” başlıklı 63'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; *“Her hükümlüye yöresel iklime uygun nitelikte tek tip yatak ve yeterli sayıda yatak takımı verilir.”*

98. Koğuşlarda hamamböceği sorunu olduğu ve aylık düzenli ilaçlama yapılmasına rağmen sorunun çözülemediği öğrenildiğinden ilaçlama sıklığının artırılması ve daha etkili ilaçlar kullanılarak ilaçlamanın yapılması,

99. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 09.11.2021 tarihli yazısı³⁵ doğrultusunda mahpusların da ücreti karşılığında berberhaneden faydalandırılmasına başlanması,

100. Çamaşırların tam kuru olmaması sebebiyle ortak alanlara asıldığı, ortak alanlara asılan çamaşırların kameraların görüş açılarını engellediği; olası işkence ve kötü muamele iddialarında koğuş içi kameraların önemi ve tam kurumayan çamaşırların uyuz hastalığı gibi bulaşıcı hastalıkların yayılmasına neden olabileceği değerlendirildiğinden; mahpusların çamaşırlarının çamaşırhanede bulunan kurutma makineleri ile tam olarak kurutulup mahpuslara teslim edilmesi,

101. Kantinde paket halinde tütün satışının yapılması,

102. Kurum kantininde satışı yapılan meyve-sebze için soğuk hava deposunun tesis edilmesi,

103. Mahpusların İdareye verdikleri dilekçelere işlem yapılmadığı iddiaları göz önünde bulundurulduğunda mahpusların dilekçelerinin toplandığı masayı gören yere kamera yerleştirilmesi veya masanın kamera ile takip yapılabilecek bir alana taşınması,

104. Mahpusların Kurum kantininden satın aldıkları battaniye, çamaşır ipi, masa gibi eşyaların³⁶ koğuşta yığılma olmaması için sayım esnasında toplandığı öğrenilmiş olsa da; mahpusların bu eşyaları ücreti karşılığında aldığı ve alınan eşyaların temel ihtiyaç malzemeleri olduğu değerlendirildiğinden söz konusu uygulamaya son verilmesi ve mevzuat dâhilinde eşyaların koğuş ve odalarda bulundurulmasına izin verilmesi,

105. Mahpusların koğuşlarında bulunan acil çağrı butonlarına basması durumunda görevli personelin mahpusları uyardığı ve Kurum Müdürünün personelin bu tutumundan haberinin olmadığı öğrenildiğinden; personeli bilinçlendirici çalışmaların yapılması ve Kurum Müdürünün hem personel hem de mahpuslarla düzenli olarak görüşme gerçekleştirilmesi,

106. Mahpuslar tarafından, infaz ve koruma memurlarınca hazır kuvvet odasında kendilerine kötü muamelede bulunduğu iddiaları göz önünde bulundurulduğunda, olası kötü muamele iddialarının açıklığa kavuşturulabilmesi için hazır kuvvet odasının giriş kapısını gösteren

³⁵ Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 09.11.2021 tarihli ve E.34131527-929-2498/115840 sayılı yazısı.

³⁶ Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Temizlik" başlıklı 13'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; "Hükümlüler, koğuş oda ve eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla ve çevresel temizliklerini temin için tarak, saç fırçası, (...) gündelik hayatta kullanılan plastik eşyalar ile idarece uygun görülen uzunlukta çamaşır ipi bulundurulabilir."

kameranın görüntü kalitesinin iyileştirilmesi ve oda içerisine yüksek kalitede görüntü sağlayan kamera konulması,

107. Görüntülü görüşmelerin izlendiği ve kaydının alındığı konusunda mahpusların hem sözlü hem de yazılı olarak bilgilendirilmesi, yazılı bilgilendirmenin düzenli olarak Kurum yayınından veya görüntülü görüşme kabini üzerine asılarak yapılması,

108. Mahpusların ziyaret sürelerinin³⁷ artırılmasının değerlendirilmesi,

109. Mahpusların alabileceği dergilerin listesinin hazırlanması³⁸, talep halinde ücreti karşılığında dergilerin satın alınması,

110. Kurumda açılan kursların sayısının artırılması, hangi kursların açıldığının mahpuslara düzenli olarak bildirilmesi, ekonomik getirisi olabilecek sanatlara mahpusların meslek edinimi kapsamında yer verilmesi^{39,40},

111. Kütüphanede ve Sincan Adalet Halk Kütüphanesinde bulunan kitaplara ait listelerin sayfa sayılarının fazla olması nedeniyle listelerin dağıldığı ve kitapların hangi türde olduğuna dair bir ibarenin listelerde bulunmadığı tespit edildiğinden; listelere kitapların türlerinin eklenmesi ve listelerin kitap haline getirilmesi,

112. Tadilatı bitmiş olan kapalı spor salonunun faaliyete geçirilmesi,

113. Dış muayene odasında bulunan ilaçların düzenli kontrollerinin sağlanması ve son kullanma tarihleri geçen ilaçların bulundurulmaması,

³⁷ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlüyü ziyaret" başlıklı 83'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre: "Hükümlü, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir."

³⁸ Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Sürelili ve süresiz yayınlar ile kitaplar" başlıklı 8'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla sürelili ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir."

³⁹ CPT Standartları, 2. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (92) 3], para. 47: "Tatminkâr bir faaliyet programı (çalışma, eğitim, spor, vs.), mahkûmların iyiliği açısından çok önemlidir. Bu durum ister hüküm giymiş, ister mahkemeye çıkmayı bekleyen kişilerin bulunduğu bütün kurumlar için geçerlidir. CPT, birçok tutukevindeki faaliyetlerin çok kısıtlı olduğunu gözlemlemiştir. Özellikle mahkûmların sık sık değiştiği bu tür kurumlarda düzenli faaliyetlerin düzenlenmesini kolay bir mesele değildir. Açıkçası, hüküm giymiş mahkûmların bulunduğu kurumlarda hedeflenen türden bireye yönelik programların geliştirilmesi söz konusu olamaz."

Konuya ilişkin Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 25.2 şu şekildedir; "Tutuklu ve hükümlülerin yeterli kişisel ve sosyal temasta bulunabilmesi için her gün gerektiği kadar süreyle odalarının dışında zaman geçirmelerine izin verilmelidir."

⁴⁰ Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) 98'inci Kural'a göre; "1. Yapıtılan iş, mümkün olduğu kadar, mahpuslara tahliye edildikten sonra geçimini sağlama yeteneği kazandırır veya bunu artırır.

2. Mahpuslar ve özellikle genç mahpuslar için kazanç sağlayabilecekleri faydalı meslekler konusunda mesleki eğitim sağlanır.

3. Seçilebilecek uygun meslekler arasından ve kurum idaresinin ve disiplinin gereklerine uygun olarak, mahpuslara yapmak istedikleri işi seçme imkânı verilir."

114. Kendine zarar veren veya verme tehlikesi olan mahpuslarla psiko-sosyal servisin düzenli aralıklarla görüşmeler gerçekleştirmesi, görüşme talep eden mahpusların gecikme olmaksızın taleplerinin karşılanması ve görüşmelerde mahremiyetin sağlanması, ayrıca psiko-sosyal servis ve faaliyetleri ile ilgili mahpusların bilgilendirilmesi,

115. İdare tarafından her ne kadar bireysel görüşme odası sayısının yetersiz olduğu belirtilmiş ise de; mahpuslarla bireysel görüşme gerçekleştirilebilecek alanların oluşturulması için çözüm üretilmesi,

4.2. SİNCAN AÇIK CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYE

116. İaşe bedellerinin artırılması da göz önünde bulundurularak yemek menülerinin, her mahpusun sağlıklı ve güçlü olması için yeterli besin değeri içerecek şekilde hazırlanması ve öğünlerinin dengeli bir şekilde dağılımına özen gösterilmesi,

4.3. ANKARA İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK TAVSİYE

117. Hem mahpuslar hem de Kurum İdaresi tarafından aile hekiminin ilgisiz olduğu ifade edildiğinden Kurumda görevlendirilen aile hekiminin mahpuslarla iletişim konusunda hizmet içi eğitim alması,

4.4. ANKARA CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜS DEVLET HASTANESİNE YÖNELİK TAVSİYE

118. Hem mahpuslar hem de Kurum İdaresi tarafından dış hekiminin ilgisiz olduğu belirtildiğinden Kurumda görevlendirilen dış hekiminin mahpuslarla iletişim konusunda hizmet içi eğitim alması,

4.5. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

119. Kurumda hassas grupların bulunduğu ve personelin hassas gruplara yaklaşım konusunda herhangi bir eğitim almadığı belirtildiğinden personelin hizmet içi eğitim müfredatına “hassas gruplara yönelik muamele” konusunun dâhil edilmesi⁴¹,

⁴¹ CPT Standartları, 2. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (92) 3], para. 59: “Özgürlüğünden mahrum bırakılmış bir kişinin kötü muamele görmesinin engellenmesinde en iyi teminat, hiç şüphesiz, doğru eğitilmiş bir polis veya cezaevi yetkilisidir. Nitelikli görevliler, kötü muameleye başvurmaksızın görevlerini başarı ile yerine getirebilecekler ve gözaltındaki kişiler ve tutuklularla ilgili temel önlemlere saygı göstereceklerdir.”

120. Toplam kapasitesi 1670 olan Kurumda ziyaret tarihinde 2283 mahpus tutulduğu için kalabalıklaşma⁴²⁴³⁴⁴ sorunun olduğu ve bu soruna bağlı olarak;

- Mahpus sayısı kadar dolap ve ranzanın bulunmadığı, mahpusların yer yatağında yatmak zorunda kaldığı,
- Tutuklular ile hükümlülerin aynı koşullarda tutulduğu,
- Çok kişilik koşullarda kalan mahpuslar için verilen sıcak suyun süresinin yetersiz olduğu,
- Sayım esnasında mahpusların kantinden ücreti karşılığında aldıkları ürünlerin koşullarda yığılma olmaması için toplandığı,
- Mahpuslar ile infaz ve koruma memurları arasındaki ilişkide olumsuzlukların yaşandığı,
- Açık ve kapalı görüş sürelerinin alt sınırdan kullandırıldığı,
- Etkinlik olanaklarının yetersiz kaldığı,
- Sağlık hizmetlerine erişimde gecikme yaşanabildiği,

⁴² CPT Standartları, 2. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (92) 3], para. 46: "Aşırı kalabalık, CPT'nin görev alanını doğrudan ilgilendiren bir konudur. Bir cezaevindeki bütün hizmetler ve faaliyetler, planlanandan daha çok kişinin olması durumunda olumsuz yönde etkilenecektir; söz konusu testteki genel yaşam kalitesi, belki de çok ciddi biçimde düşecektir. Ayrıca cezaevindeki veya cezaevinin bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, fiziksel açıdan insanlık dışı veya aşağılayıcı düzeye gelebilir."; para.50: "CPT, bir kurumda aşırı kalabalık, zayıf bir faaliyet programı ve yetersiz tuvalet/yıkama imkânını bir arada gördüğünde özellikle endişelenmektedir. Bu tür şartların bir araya gelmesi mahkûmlara çok zarar verebilir."

⁴³ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere, Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R(99) 22 sayılı Tavsiye Kararı, para. 7: "Aşırı kalabalıklaşma koşullarının olduğu yerlerde; insan onuruna saygı, cezaevi idaresinin insani ve olumlu iyileştirme uygulama kararı, cezaevi personelinin rolünün ve etkili modern yönetim yaklaşımlarının tamamen tanınmasına özel önem verilmelidir. Avrupa Cezaevi Kuralları ile uyumlu olarak mahkûmlara sağlanan kullanılabilir boş alanın miktarına, sağlık bilgisi ve hijyen kurallarına, yeterli uygun şekilde hazırlanan ve sunulan yiyeceğe ilişkin düzenlemelere, mahkum sağlık bakımlarına ve açık havada faaliyet fırsatları tanınmasına özel önem verilmelidir."

⁴⁴ Anayasa Mahkemesi, Mehmet Hanifi Baki Başvurusu, 2017/36197, 27/06/2018, para. 37,38 : "Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki 'Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.' şeklindeki kural mahpuslara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus, 5275 sayılı Kanun'un 'İnfazda temel ilke' kenar başlıklı 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında 'Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunamaz' ve yine aynı Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde 'Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir.' şeklindeki düzenlemelerde açıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla verilen bir mahkûmiyet veya tutuklama kararının infazında mahpuslar için sağlanacak şartlar insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır.

Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetim hataları veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, bunlara sağlanan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir. Anayasa'nın 17. maddesi, ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpusun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını da koruma altına almaktadır. İnfazın yönetimi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir."

- Psiko-sosyal servisin görüşme için kullanabileceği odaların sayısının yetersiz kaldığı tespit edildiğinden; sorunun çözümü için gerekli çalışmaların yapılması,

121. ACEP kapsamında kurulumu gerçekleştirilen cihazlarda tarafların görebileceği şekilde görüşmelerin izlendiği ve kayıt altına alındığı ile ilgili uyarı yapılması, hususları tavsiye edilmektedir.

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

03.03.2023

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : Sincan 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu
Karar Numarası : 2023/205

Ulusal Önleme Mekanizması görevi kapsamında alıkoyma yerlerine düzenli ve habersiz ziyaretler yapılmasının temel amacı; alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Yapılan ziyaretler aynı zamanda alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen dahil) değerlendirilmesini, sağlık bakımının yeterlilik ve uygunluğunun; insan haklarına ve kanuni güvencelere uyulmasını ve korunmasını, olası işkence ve diğer kötü muamele biçimlerinin izlenmesini ve tespit edilen hususların belgelenmesini gerektirir.

Ancak söz konusu raporda; alıkonanlar tarafından ifade edilen önemli iddialarla ilgili olarak Kurum yönetiminden bilgi istenmeden veya konuya ilişkin belgeler incelenmeden tespit ve tavsiyede bulunduğu anlaşılmıştır. Söz konusu iddiaların gerçekliği, idare tarafından yapılan uygulama ve idari tedbirlerle ilgili herhangi bir inceleme ya da bilgi talebinde bulunulmadan, iddiaların doğru kabul edilerek hüküm verilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Kaldı ki Kurumumuz tarafından bu tür yerlere gerçekleştirilen daha önceki ziyaret raporlarında, mahkûmlar tarafında iddia edilen konulara ilişkin cezaevi yönetiminden bilgi alındıktan veya ilgili belgeler incelendikten sonra bir değerlendirmede bulunulmuş iken, bu rutin uygulamadan vazgeçildiği görülmüştür. Dolayısıyla sayın çoğunluğun kararına katılamıyorum.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

e-Posta :

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Fax No : 4227899

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Bilgi İçin :

VHKİ

Dahili No: